

"משואה לשחקים"

הארי קלאוזנר, לימים אריה עוז, סא"ל טייס בחיל האוויר, נולד ב-1936, בן להורים שבצעירותם היגרו מפולין לגרמניה.

המשפחה גרה בעיר תעשייתית בשם וופרטל והתפרנסה בכבוד משותפות ובעלות של מספר חנויות נעליים. הם ניהלו אורח חיים שהיה רחוק מזהותם היהודית וראו עצמם גרמנים לכל דבר.

המציאות העגומה טפחה על פניהם. חוקי נירנברג שפורסמו ב-1935 וליל הבדולח ב-1938, הביאו את אביו לידי החלטה לעזוב את גרמניה ולעלות לארץ ישראל.

הוא הצליח להגיע בדרך לא דרך לארץ ומאז נותק הקשר עמו, שהתחדש רק כעבור 7 שנים עם סיום מלחמת העולם השנייה.

אמו, שנשארה בגרמניה, חיסלה את עסקי המשפחה וביקשה מקלט בהולנד השכנה. בשנת 1939 אושרה הבקשה והמשפחה המצומצמת התיישבה בעיר אוטרכט במרכז המדינה החדשה.

החיים התנהלו כסדרם, בעזרת הממשלה ההולנדית ובעזרת הדוד שהיה בעל אמצעים וגר בסמיכות. הולנד נכבשה על ידי הגרמנים במאי 1940 ורדיפת היהודים החלה מיד. הארי שלמד בגן הילדים הוצא ממנו בהוראות הנאצים ומאז ועד אחרי עלייתו ארצה ב-1946 לא ביקר במוסד חינוכי כל שהוא.

המפלגה הנאצית ההולנדית NSB לא חסכה מאמצים בשיתוף פעולה עם הכובשים וחבריה היו בין הגורמים העיקריים למשלוחים הרבים של יהודים ממחנה המעבר "ווסטרבורק" שבצפון-מזרח המדינה לאושוויץ. לאחר המלחמה התברר שמתוך 140000 יהודי הולנד, רק כ-10% שרדו, ביניהם משפחתו של הארי.

ב-1942 הגיעה לבית המשפחה, סטודנטית מאוניברסיטת אוטרכט שהייתה פעילה במחתרת ההולנדית, והשתדלה להסתיר יהודים בביתם של הולנדים שהתנגדו לכיבוש ולרדיפת יהודי הולנד. אחת המשפחות הנ"ל, הייתה משפחת הייצמא עם שלושת ילדיהם שהסכימו להחביא את הארי בביתם ולאחר זמן מה גם את אחותו רותי. אם המשפחה מצאה מקלט במקום אחר.

הארי בילה את רוב ימי המלחמה בעליית הגג בבית מציליו ורק בשעות אחה"צ והערב הורשה להצטרף למשפחה בקומת הבית התחתונה. על גג הבית היו שני חלונות – האחד סגור וצבועה שחור, השני לבן ופתוח. למרות איסור מפורש לא לפתוח את החלון השחור, הארי פתח, הציץ ונפגע. נוכחותו התגלתה לאישה נאצית שגרה בשכנות. חיפושי הגסטפו אחריו ואחרי אחותו החלו עוד באותו ערב. למרבה המזל, הם לא נעזרו בכלבים ולא מצאו את המחבוא בין קורות העץ של הרצפה בו התחבאו שני הילדים. עד סוף המלחמה חזרו החיפושים על עצמם, אבל ללא תוצאות.

ביתם של משפחת הייצמא היה מתחת לנתיב הטיסה של מטוסי בנות הברית שהמריאו מדרום אנגליה וטסו להפציץ את גרמניה. הארי עקב בשקיקה אחרי טיסותיהם ופיתח בעצמו רצון אז להיות כמוהם ולהטיס מטוס בעצמו. חלומה התגשם כשהחל ב-1954 את קורס הטיס בחיל האוויר שלנו.

ב-1945 אחרי סיום המלחמה נפרד הארי ממציליו ומאחר שאביו שהיה בארץ החל לחפש את עקבותיהם, החליטה אם המשפחה לעלות לארץ ישראל.

האנייה "שמפליין" עגנה בנמל חיפה באפריל 1946 וממנה ירדה משפחת קלאוזנר שהתאחדה עם אב המשפחה אחרי שיחוררה ממחנה המעבר בעתלית.

חבלי הקליטה בארץ היו קשים מנשוא. בשיאם קבע מנהל בית הספר העממי בתל אביב שהארי מפגר בשכלו וראוי להתחנך במוסד המתאים לילדים כמוהו. המעבר לכפר הנוער "הדסים" גישר על כל החסרים ומשם הוא יצא כצבר לכל דבר. תיכון עירוני א' בתל אביב, שהיה תיכון יוקרתי וידוע, סלל את הדרך לחיל האוויר ולקורס טיס 19#. החסך בילדות ובבית משפחה תומך נתן את אותותיו וההרגשות הרעות בטיסה העיפו על נתיב ההתקדמות בקורס. הישועה הגיעה משני מדריכי טיסה שהבינו את המצוקה הנפשית בו היה נתון. התייחסותם ואהבתם הביאו את חניכם למסדר הכנפיים המיוחל. מאותה עת לא חש ברע לעולם בהיותו באוויר במשך 28000 שעות טיסה הרשומות בספר הטיסות שלו.

הארי, ששמו הוסב לאריה עוז (על פי דרישת דוד בן גוריון) עשה חיל. השתתף בהצנחת הצנחנים ב"מיתלה" במלחמת קדש ובמשימות טיסה רבות בלילות חשוכים לאתיופיה. ההזמנה לשמש מדריך טיסה זמני בחיל האוויר האתיופי, התקבלה בברכה ומלווה ברעייתו בת שבע, שהה הזוג חודשים מספר באדיס אבבה. ההמלצות שהתקבלו במטה חיל האוויר ממפקד חיל האוויר האתיופי, נלמדו היטב ע"י האלוף עזר וויצמן. רכישת מטוסי סטרוטקורוזר מעודפי מטוסי החברה האמריקאית "פן אמריקן", הצריכה הקמת טייסת תובלה כבדה למשימות אסטרטגיות, היא טייסת 120.

אריה, על אף היותו סרן צעיר, מונה למפקד צוות ההקמה ולמפקדה הראשון. בפרק הזמן שהוא שימש כמפקדה, רשמה הטייסת פרקים מרשימים של ביצועי טיסה נועזים כמו ההצנחות בתימן של ציוד מלחמתי כעזרה לכוחותיו של האמאם אל באדר המודח. טיסות אין ספור של הבאת ציוד מאירופה לארץ והטסת ציוד אמל"ח לטהרן עבור הלוחמים הכורדים בצפון עיראק.

אחרי מלחמת ששת הימים, השתחרר רס"ן עוז מחיל האוויר והצטרף לאל על כטייס. הוא טיפס במהירות בסולם ההסמכות על מטוסי החברה והגיעה לשמש כראש אגף המבצעים שלה ובתוקף תפקידו היה לטייס הראשי.

במלחמת יום כיפור הוסמך לטוס על מטוסי ההרקולס. ב-1976 השתתף כקברניט במבצע "אנטבה" והועלה לדרגת סא"ל כהכרה לביצועיו במהלך המבצע הנ"ל.

ההיסטוריה הסוערת של המדינה, מצאה את עוז מטיס את ה"גמבו" הראשון שנחת אי פעם באדיס אבבה, משם הטיס 1087 אתיופים לארץ בטיסה אחת. הישג זה הוכתר כשיא עולמי שעדיין לא נשבר.

במהלך השנים נולדו לזוג עוז שלושה ילדים שברבות הימים הצטרפו לטיסתו האחרונה בהגיעו לגיל 65.

כיום עוז מנסה לקדם את מכירתם והפצתם של שני ספרי ביוגרפיה שכתב ובנוסף נותן הרצאות על ימיו בשואה ואחריה, לכל דורש. במקצוע התעופה הוא עדיין פעיל כחוקר תאונות ואירועי טיסה במסגרת משרד התחבורה.

רעייתו, ילדיו ונכדיו שרתו או עדיין משרתים בצה"ל בתפקידי לוחמים, לתפארת מדינת ישראל.

משפחת הייצמא והמצילים ההולנדים האחרים שהצילו את משפחת קלאוזנר מציפורני הנאצים, הוכרו כחסידי אומות העולם וזכו לשתול עץ בשדרת החסידים ביד ושם. כולם ביקרו בארץ וראו את נס התקומה של עם ישראל במולדתו ההיסטורית וצפו כיצד ההארי שלהם צעד והגיע מהשואה לשחקים.